

Asia: VN/29126/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi valtioneuvoston asetuksiksi (teollisuuspäästödirektiivi)

Lausunnonantajan lausunto

Yhteenveto kommentteistanne hallituksen esitysluonnoksesta ja asetuseräluonnoksista lausuntokoosteen laatimista varten

Neste Oyj kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Neste Oyj yhtyy Kemianteollisuus ry:n lausuntoon ja toteaa lisäksi seuraavaa:

Neste Oyj:n keskeiset kommentit:

Teollisuuspäästödirektiivin uudistus lisää merkittävästi yritysten yksityiskohtaista sääntelyä ja hallinnollista taakkaa. Direktiivin täytäntöönpanossa on pidättäydyttävä kaikesta siitä kansallisesta lisäsääntelystä, jota lausunnon kohteena oleva hallituksen esitysluonnos sisältää. Lisäksi direktiivin täytäntöönpanoon liittyvät vaatimukset tulee kohdistaa vain direktiivilaitoksiin.

Täytäntöönpanoprosessissa tulisi huomioida komission julkaiseman ENVIRONMENTAL OMNIBUS -ehdotuksen teollisuuspäästödirektiiviä koskevat muutokset täysimääräisesti. Mikäli lainsäädäntöä on myöhemmin tarpeen täydentää, se tulee tehdä hallitusti riittävät siirtymäajat turvaten.

Päästöraja-arvojen asettamisen suhteen hallituksen esitystä on kauttaaltaan yhdenmukaistettava direktiivin kanssa. Sekä sisältökuvauksessa, perusteluissa että pykälissä on selkeästi käytävä ilmi, että ympäristölupamenettelyssä päästöraja-arvojen asettamisen on direktiivin mukaisesti perustuttava nimenomaan toiminnanharjoittajan BAT-päästötasojen koko vaihteluvälistä tekemään arvioon, jossa analysoidaan mahdollisuutta saavuttaa alhaisin BAT-päästötaso, joka laitoksessa

normaaliolosuhteissa voidaan saavuttaa BAT-tekniikoita käyttämällä huomioiden toiminnan vaikutuksen ympäristöön kokonaisuutena.

Kun arvioitavana on BAT-päätelmien vaihteluvälin alhaisimmat päästötasot tai muu vastaava ympäristötehokkuuden tunnusluku, on lupaviranomaisen huomioitava tällaisen päästötason tai ympäristötehokkuuden tuottama paikallinen ympäristöhyöty suhteessa syntyviin kustannuksiin (kustannustehokkuus) sekä tekniseen toteutettavuuteen.

Nykyisiä päästörajoja ei tule kiristää, jos ympäristön tila ei sitä välttämättä vaadi tai, jos päästön merkitys ympäristön tilaan on vähäinen. Tarpeettoman tiukaksi viritetty ympäristöluvitus heikentää teollisuuden kilpailukykyä ilman oleellista ympäristöhyötyä. Lisäksi investointien saaminen Suomeen on vaikeaa, jos investointiympäristö on epävakaa ja ennakoimaton.

Ympäristöhyötyjä arvioitaessa on esimerkiksi otettava huomioon Suomessa yleisesti todettu hyvä ilmanlaatu tai paikallisin mittauksin todettu ilmanlaatu sekä yksittäisen päästölähteen merkitys Itämeren tilaan.

Lupamääräyksien asetettaminen energian, materiaalien ja veden käytön tehokkuudelle teollisessa toiminnassa ei tarkoita sitä, että lupamääräyksiä asetettaessa voitaisiin asettaa rajoituksia teollisen toiminnan tai energiantuotannon tuotantomäärille.

Ympäristöjärjestelmän sisältövaatimuksia ei tule tarpeettomasti kasvattaa. Mikäli yrityksellä on käytössä esimerkiksi ISO14001-järjestelmä auditointineen, tulee sen yhdessä laitoksen ympäristöluvan kanssa täyttää ympäristöjärjestelmävaatimukset sellaisenaan kunnes toimialan uudet BAT-päätelmät on julkaistu.

Julkisissa tietoverkossa (esim. Tilannetietopalvelu, ympäristöjärjestelmän tiivistelmä) julkaistavat tiedot tulee rajata tiukasti vain yleisen tason ympäristösuorituskykyyn, ei prosessitekniisiin, turvallisuuskriittisiin tai muuten liike- ja ammatteisuuksiin liittyviin yksityiskohtiin.

Syvän teollisen muutoksen määritelmän tulee vastata direktiivin määritelmää, joka kattaa kokonaan uuden tekniikan lisäksi myös monipuolisesti erilaiset merkittävät prosessi- ja raaka-ainepohjan muutokset (design and technology). Tämä jousto on kriittinen suurille vihreän siirtymän investointihankkeille, joissa siirrytään fossiilisista raaka-aineista uusiutuviin ja kiertotalousratkaisuihin.

Hallituksen esitysluonnos ulottaa uusien, tiukentuvien päästövaatimusten soveltamisen kaikkiin ympäristönsuojelulain 89 §:n mukaisiin luvan muutostilanteisiin, mikä ylittää teollisuuspäästädirektiivin minimivaatimukset ja edustaa kansallista lisäsääntelyä. Siirtymäsäännökset tulee rajata direktiivin mukaisiksi siten, että uusia päästörajojen

asettamisperusteita sovelletaan vasta uusien BAT-päätelmien tullessa voimaan, jotta vältetään kohtuuton hallinnollinen taakka.

Vaikutusarviointi ei osoita, että tiukemmalla kansallisella sääntelyllä saavutettaisiin kustannuksiin nähden perusteltavissa olevia hyötyjä, joten kansallisessa täytäntöönpanossa tulisi pitäytyä direktiivin hengessä ja sanamuodoissa. Teollisuuspäästädirektiivin sallimat joustot tulisi ottaa käyttöön täysmittaisesti eikä joustojen soveltamiskynnys saisi nousta tarpeettoman korkeaksi.

Yleiset kommentit hallituksen esitysluonnokseen liittyen

Teollisuuspäästädirektiivi (IED) on keskeisin eurooppalaisen teollisuuden luvitusta ja päästöjä ohjaava säädös. Teollisuuspäästädirektiivin keskeiset muutokset (IED 2.0) koskevat muun muassa direktiivin soveltamisalaa, teollisuuslaitosten päästörajoja, ympäristötehokkuustasoja ja vaatimusta ympäristöjärjestelmästä sekä siirtymäsuunnitelmasta. IED 2.0 vaatimuksia ollaan nyt panemassa kansallisesti täytäntöön ympäristönsuojelulain muutoksella, jolla puolestaan on merkittävä vaikutus teollisuuden ympäristölupiin sekä toimintaympäristön ennakoitavuuteen yleisesti.

Neste Oyj kannattaa direktiivin yleisiä tavoitteita vihreän siirtymän, kiertotalouden ja saasteettomuuden edistämiseksi, mutta haluaa kiinnittää huomiota muuttuvan sääntelyn aiheuttaman hallinnolliseen taakan kasvuun ja tarpeeseen säilyttää lupajärjestelmän joustavuus muuttuvassa toimintaympäristössä. Yleisesti ottaen IED 2.0:n kansallinen täytäntöönpano tulee toteuttaa teollisuuden toimintaedellytykset varmistaen sekä direktiivin sallimat kokonaisympäristöhyödyt että kustannustehokkuus ja tekninen toteutettavuus huomioiden.

Suomessa on jo käytössä korkeatasoinen, tapauskohtaiseen harkintaan perustuva lupajärjestelmä. Teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanossa on varmistettava, ettei kansallisesti luoda raskaampia menettelyjä kuin direktiivi edellyttää, jotta teollisuuden kilpailukyky ja investointiedellytykset, erityisesti suuren mittakaavan muutoshankkeissa turvataan. Viranomaisten resurssit tulee varmistaa siten, että lupaprosessit – erityisesti vihreän siirtymän hankkeissa – ovat sujuvia ja ennakoitavia.

Neste Oyj korostaa, että teollisuuspäästädirektiivin toimeenpanossa tulee hyödyntää laajamittaisesti kaikki direktiivin sallimat joustot (mm. syvä teollinen muutos, innovaatiopoikkeukset) sekä lainsäädännöllemme ominainen suhteellisuusperiaate. Teollisuuspäästädirektiivin täytäntöönpanoon liittyvät vaatimukset tulee kohdistaa vain direktiivilaitoksiin. Nykyisiä päästörajoja ei tule kiristää, jos ympäristön tila ei sitä välttämättä vaadi tai jos päästön ympäristövaikutus on merkityksetön/vähäinen. Tarpeettoman tiukaksi viritetty ympäristöluvitus heikentää teollisuuden kilpailukykyä ilman oleellista ympäristöhyötyä.

Environmental Omnibus otettava huomioon jo tässä vaiheessa

Vaikka vuonna 2010 voimaan tullut teollisuuspäästödirektiivi on ollut tehokas päästöjen ehkäisyssä ja vähentämisessä, on päivitetyn IED 2.0:n keskeisenä tavoitteena ollut edelleen tasata kansallisessa täytäntöönpanossa havaittua epäyhdenmukaisuutta ja vaatimustasojen vaihtelua jäsenvaltioiden välillä. Tämä tavoite on kannatettava, mutta sen käytännön toteutuksessa ilmenee ongelmia jo ennen kansallisen täytäntöönpanon määräajan umpeutumista.

Kansallisen toimeenpanon näkökulmasta ongelmallista on, että Euroopan komissio on julkaissut loppuvuodesta 2025 ENVIRONMENTAL OMNIBUS -ehdotuksen, joka sisältää keskeisiä teollisuuspäästödirektiiviin liittyviä muutosesityksiä ja on ristiriidassa kansallisen toimeenpanon määräajan (DL 1.7.2026) kanssa. Jäsenvaltioiden suhtautuminen Environmental Omnibus -ehdotusluonnokseen vaihtelee, ja osa jäsenmaista on ilmeisesti ottamassa luonnoksen huomioon IED-implementoinnissa tai ylittämässä tietoisesti komission asettaman kansallisen toimeenpanon määräajan. Suomessa tälle tielle ei ole lähdetty. Toiminnanharjoittajille on epäselvää, miten ja millä aikataululla ENVIRONMENTAL OMNIBUS lopulta tullaan ottamaan huomioon ympäristönsuojelulakia merkittävästi muutettaessa. Tämä asettaa suomalaiset toimijat eriarvoiseen asemaan eurooppalaisiin kilpailijoihin verrattuna.

EU-lainsäädännön suhteen myös Suomen tulisi muiden jäsenmaiden tavoin tapauskohtaisesti rohkeasti käyttää kansallista harkintaa EU-direktiivien toimeenpanossa. Direktiivit antavat jäsenmaille liikkumavaraa, jota hyödyntämällä Suomi voi paremmin saavuttaa omia tavoitteitaan (esim. ilmastotavoitteet, kilpailukyky). Valtioneuvosto on julkaissut 12.2.2026 U-kirjelmän (U 12/2026 vp), jossa valtioneuvosto pääosin tukee teollisuuspäästödirektiiviin ehdotettuja muutoksia. Lisäksi U-kirjelmässä todetaan, että valtioneuvosto voi tarvittaessa tukea myös muita ehdotuksia teollisuuspäästödirektiivin muuttamiseksi, jos näillä tosiasiallisesti vähennetään yritysten ja viranomaisten hallinnollista taakkaa niin, että ehdotuksilla ei kuitenkaan heikennetä ympäristönsuojelun tasoa.

Neste Oyj esittää, että teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpanoprosessissa tulee huomioida komission julkaisema ENVIRONMENTAL OMNIBUS -ehdotus täysimääräisesti. Mikäli lainsäädäntöä on myöhemmin tarpeen täydentää, se tulee tehdä hallitusti riittävät siirtymäajat turvaten. Lisäksi Neste Oyj korostaa, että täytäntöönpanossa on pidättäydyttävä kaikesta siitä kansallista lisäsääntelystä, jota lausunnon kohteena oleva hallituksen esitysluonnos sisältää, ja joka on omiaan lisäämään sekä yritysten että viranomaisten hallinnollista taakkaa.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 5–67 § sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 72–82 a § sekä niiden perusteluihin (7 luku Direktiivilaitoksen lupaharkinta)

72 §

Ympäristöministeriön esityksessä on ehdotettu lakiin tuotavaksi sitovat ympäristötehokkuuden raja-arvot (veden käyttö ja kulutus) sekä vaihteluvälit (materiaalien ja energian kulutus), jos näitä on asetettu BAT-päätelmissä. Neste Oyj alleviivaa perustelumuistion 8 § perustelua, jossa mainitaan, että vaatimus energian, materiaalien ja veden käytön tehokkuudesta toiminnassa ei tarkoita sitä, että lupamääräyksiä asetettaessa voitaisiin asettaa rajoituksia teollisen toiminnan tai energiantuotannon tuotantomäärille. Ympäristötehokkuusvaatimusten osalta on oltava selkeää, että kaikki ympäristötehokkuutta koskevat määritelmät ja vaatimukset koskevat laitoksen normaaleja toimintaolosuhteita.

Lisäksi Neste Oyj:n näkemyksen mukaan sitovien ympäristötehokkuuden raja-arvojen esittäminen veden käytölle ja kulutukselle ei ole direktiivin hengen mukaista. Ympäristöministeriön esityksen perustelumuistion 72 § perusteluissa sanotaan, että ympäristötehokkuudella tarkoitettaisiin materiaalin, veden tai energian kulutustasoihin, uudelleenkäyttöön sekä jätteen syntyyn liittyvää tehokkuutta. Määritelmä perustuisi teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 13 a a -kohtaan. Kyseisessä artiklassa ei kuitenkaan mainita erikseen veden käyttöä ja kulutusta, vaan puhutaan yleisemmin resurssitehokkuudesta. Ympäristötehokkuuden sitovat raja-arvot tulisi täten asettaa laveammin koskien vettä yleisesti, eikä veden käytölle ja kulutukselle kuten nyt on esitetty.

Neste Oyj korostaa, että vedenkäytön tehokkuus on periaatteen tasolla tärkeää, mutta sitovat raja-arvot eivät saa vaarantaa prosessiturvallisuutta tai tuotannon laatua. On myös otettava huomioon paikalliset olosuhteet ja vedensaannin hyvä riittävyys Suomessa. Pelkän sinänsä kannatettavan periaatteen vuoksi ei vedenkäytön rajoituksiin tule ryhtyä ilman tosiasiallista tarvetta.

Lisäksi tulee ottaa huomioon, että vesitehokkuustoimet voivat ristikkäisvaikutuksena lisätä myös esimerkiksi energiankulutusta tai kemikaalien käyttöä. Direktiivin sanamuodoissa pysyminen on tärkeää, koska veden käyttöä ja kulutusta ei ole määritetty kansallisessa ympäristönsuojelulaissa (YSL) eikä IED 2.0:ssa. Jos veden käyttöksi laskettaisiin esimerkiksi veden käyttö jäähdytysvetenä läpivirtausjärjestelmässä ("once-through"), olisi pelkkään vesimäärään liittyvä käytön tehostaminen käytännössä mahdotonta, koska jäähdytykseen tarvittavan veden määrä riippuu otettavan veden (esim. merivesi) lämpötilasta, johon toiminnanharjoittaja ei voi vaikuttaa. Suomalaisessa teollisuudessa yleisesti käytössä olevien läpivirtausjärjestelmien toiminnan rajoittaminen asettamalla sitovia ympäristötehokkuuden raja-arvoja olisi käytännössä mahdotonta toteuttaa ilman

tuotantomäärien rajoittamista ja yleisesti ottaen se vahingoittaisi Suomen teollisuutta ja kilpailukykyä merkittävästi.

74a §

Teollisuuspäästädirektiivin mukaan direktiivilaitosten on otettava käyttöön ympäristöjärjestelmä, joka kattaa laitoksen ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan. Ympäristöjärjestelmän on oltava kunkin toimialan BAT-päätelmien mukainen ja sisällettävä tavoitteet jätteen määrän vähentämiseksi, energiatehokkuuden ja veden uudelleenkäytön optimoimiseksi sekä laitoksella käytettävien vaarallisten aineiden ympäristöriskien pienentämiseksi. Lisäksi ympäristöjärjestelmään on sisällytettävä laajemmin ympäristöä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Ympäristöjärjestelmä on todennettava vähintään joka kolmas vuosi ja ympäristöjärjestelmän tietojen yhteenvedon on oltava julkisesti saatavilla. Energiaintensiivisen teollisuuden ympäristöjärjestelmän tulee olla ensimmäisen kerran auditoituna 1.7.2027 mennessä.

Ympäristöjärjestelmään liittyvät vaatimukset ovat keskeinen osa komission joulukuussa julkaisemaa ENVIRONMENTAL OMNIBUS -ehdotusta. Komission ehdotuksessa pakollisen ympäristöjärjestelmän sisältövaatimuksista on poistettu mm. kemikaali-inventaario sekä siirtymäsuunnitelma. Valtioneuvoston U-kirjelmässä (U 12/2026 vp) valtioneuvosto pääosin tukee teollisuuspäästädirektiiviin ehdotettuja muutoksia. Neste Oyj esittää, että komission ENVIRONMENTAL OMNIBUS -ehdotuksen ympäristöjärjestelmää koskevat muutokset otetaan täysimääräisesti huomioon teollisuuspäästädirektiivin täytäntöönpanossa. Kansallisia lisävaatimuksia ei tule tässä vaiheessa ympäristönsuojelulakiin lisätä.

Lisäksi Neste Oyj toteaa, että mikäli yrityksellä on käytössä esimerkiksi ISO14001-järjestelmä auditointineen, tulee sen yhdessä laitoksen ympäristöluvan kanssa täyttää ympäristöjärjestelmävaatimukset sellaisenaan kunnes toimialan uudet BAT-päätelmät on julkaistu.

Ympäristöjärjestelmän sisältöä arvioitaessa ei tule unohtaa Suomen hyvin toimivaa ympäristölupajärjestelmää. Laitoksen ympäristölupa lupaehtoineen kattaa laitoksen ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan ja on kunkin toimialan BAT-päätelmien mukainen. Ympäristöjärjestelmän sisältövaatimusta ei siis tule tarpeettomasti kasvattaa.

Uusi lakisäätäinen ympäristöjärjestelmävaatimus ei saa lisätä hallinnollista taakkaa luomalla uuden, erillisen dokumentaatiokerroksen olemassa olevien vapaaehtoisten (esim. ISO 14001) ja lakisäätöisten vaatimusten päälle. Ympäristöjärjestelmän julkaisuvaatimus sisältää yksityiskohtaista tietoa esimerkiksi prosessien tehokkuudesta, kemikaaleista ja raaka-aineista. Neste Oyj painottaa, että julkaistavat tiedot tulee rajata tiukasti vain yleisen tason ympäristösuorituskykyyn, ei

prosessitekniisiin, turvallisuuskriittisiin tai muuten liike- ja ammattisalaisuuksiin liittyviin yksityiskohtiin.

Neste Oyj esittää, että kemikaali-inventaariovaatimus poistetaan hallituksen esitysluonnoksesta. Kyseinen velvoite olisi rinnakkainen vaatimus eri lainsäädäntöjen mukaisesti jo nykyisin toimitettaville kemikaalitiedoille, eikä sen toimeenpano toisi lisäarvoa ihmisten terveyden tai ympäristön suojelulle.

Toiminnanharjoittajan tulisi direktiivin mukaan esittää syvää teollista muutosta ympäristöjärjestelmäänsä sisällytettävässä siirtymäsuunnitelmassa. Mikäli siirtymäsuunnitelmasta komission ENVIRONMENTAL OMNIBUS -ehdotuksen mukaisesti luovutaan, tulee ympäristöviranomaisen selkeästi kuvata ja tiedottaa se prosessi, missä toiminnanharjoittaja voi esittää hankkeelleen syvää teollista muutosta hyvissä ajoin ennen varsinaisen luvitusprosessin käynnistymistä.

75 § ja 77 §

Ympäristöministeriön esitysluonnoksen mukaan (75 §) päästöille on ympäristöluvassa määrättävä tiukimmat mahdolliset päästöraja-arvot siten, että päästörajoja määrättäessä otetaan huomioon päätelmien päästötasojen koko vaihteluväli ja varmistetaan, että päätelmien päästötasoja ei ylitetä laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa. Päästöjen raja-arvojen asettamista varten (77 §) toiminnanharjoittajan on arvioitava mahdollisuus saavuttaa päästötasojen vaihteluvälin alhaisin lukuarvo ja arvioitava tiukin mahdollinen päästötaso, joka laitoksessa voidaan saavuttaa parhaita käyttökelpoisia tekniikoita käyttämällä. Toiminnanharjoittaja voi esitysluonnoksen mukaan ottaa arvioissaan huomioon toiminnan vaikutukset ympäristöön kokonaisuutena.

Lisäksi esitysluonnoksen perusteluissa (75 §) mainitaan, että Lupa- ja valvontavirasto (LVV) arvioisi tiukimpien mahdollisten päästöraja-arvojen asettamista ensisijaisesti toiminnanharjoittajan tekemien selvitysten perusteella, mutta voisi ottaa huomioon harkinnassa myös muita näkökohtia erityisesti siltä osin, kun toimialaa koskevissa päätelmissä on yksityiskohtaisempia perusteluja mahdollisuudesta saavuttaa päästötasojen vaihteluvälien ylärajaa tiukempia arvoja laitoksella käytössä olevien tekniikoiden avulla. Lisäksi huomioon voitaisiin perustelujen mukaan ottaa laitoksella aikaisemmin toteutettujen päästömittausten tulokset.

Neste Oyj katsoo, että päästöraja-arvojen asettamisen suhteen hallituksen esitystä on kauttaaltaan yhdenmukaistettava direktiivin kanssa. Ympäristölupamenettelyssä päästöraja-arvojen asettamisen tulee direktiivin mukaisesti perustua nimenomaan toiminnanharjoittajan BAT-päästötasojen koko vaihteluvälistä tekemään arvioon, jossa analysoidaan mahdollisuutta saavuttaa alhaisin BAT-

päästötaso, joka laitoksessa normaaliolosuhteissa voidaan saavuttaa parhaita käyttökelpoisia tekniikoita käyttämällä huomioiden toiminnan vaikutuksen ympäristöön kokonaisuutena.

Kaikkein alhaisimman päästötason (tai vastaavan ympäristötehokkuuden) saavuttaminen voi tietyissä paikallisissa olosuhteissa olla kohtuuttoman kustannustehotonta ja/tai teknisesti mahdotonta, joten edellä esitetystä arvioissa toiminnanharjoittajan on voitava tarvittaessa ottaa huomioon myös päästötason saavuttamisen teknis-taloudellinen tarkoituksenmukaisuus. Teollisuuspäästödirektiivissä käytetyt sanat "achievable" ja "feasibility" painottavat teknis-taloudellista näkökulmaa ja "best overall performance" ja "cross-media effects" sallivat myös ympäristövaikutuksia laajemman tarkastelun.

Neste Oyj korostaa, että kun arvioitavana on BAT-päätelmien vaihteluvälin alhaisimmat päästötasot tai muu vastaava tiukka ympäristötehokkuuden tunnusluku, on lupaviranomaisen huomioitava tällaisen päästötason tai ympäristötehokkuuden tuottama paikallinen ympäristöhyöty suhteessa syntyviin kustannuksiin (kustannustehokkuus) sekä tekniseen toteutettavuuteen. Jalostamoympäristössä prosessit vaihtelevat, ja "normaalit toimintaolosuhteet" sisältävät mm. kuormanvaihteluita ja raaka-ainemuutoksia. Lupamääräyksissä on säilytettävä marginaali riittävälle operatiiviselle joustavuudelle.

Toimialakohtaiset BAT-päätelmät antavat vaihteluvälin, jonka puitteissa toiminnanharjoittajan tulee voida toimia huomioiden prosessivaihtelut ja tekniset erityispiirteet sekä paikalliset olosuhteet. Neste Oyj pitää perusteltuna, että ympäristöluvan päästöraja-arvot asetetaan koko BAT-vaihteluvälin alueelta ja, että ympäristölupamenettelyssä selvitetään myös mahdollisuudet vaihteluvälin alimpien päästötasojen mukaisten päästöraja-arvojen käyttämiseksi, jos niiden asettamiselle on ympäristönsuojelliset perusteet. Samankaltainen näkemys on mainittu jo edellisen hallituksen teollisuuspäästödirektiiviä koskevassa U-kirjelmässä (U50/2022 vp). Edellä kuvatussa tilanteessa on kuitenkin otettava huomioon kunkin laitoksen tosiasiallinen vaikutus ympäristön tilaan ja toiminnanharjoittajan mahdollisuudet vaikuttaa siihen. Tämä tarkoittaa sitä, että tiukimpia vaatimuksia ei tule asettaa jos niillä ei voida saavuttaa kokonaisuutena arvioituna merkittävää ympäristön tilan parantumista. Tästä esimerkkinä tilanne, jossa yksittäisellä laitoksella ei ole merkittävää vaikutusta vastaanottavan vesistön tilaan, Itämeren tilasta puhumattakaan.

81c §

Lainsäädännön pitkäjänteisyys ja ennakoitavuus ovat edellytys sille, että teollisuus voi lähteä suuriin ja pitkäaikaisiin kasvuinvestointeihin. Puhdas siirtymä ei tapahdu ilman yritysten investointeja ja investoinnit eivät tapahdu, jos ne eivät ole liiketoiminnallisesti kannattavia. Liian rajoittava lainsäädäntö nostaa kustannuksia, heikentää kilpailukykyä, vähentää keinovalikoimaa ja tuo investoinneille uusia epävarmuuksia, jolloin riskinä on, että kaivatut investoinnit viivästyvät tai eivät toteudu ollenkaan.

Neste Oyj pitää erittäin tervetulleena direktiivin ehdotusta "syvästä teollisesta muutoksesta" (deep industrial transformation), joka mahdollistaa luvan tarkistamisen määräajan pidentämisen jopa kahdeksaan vuoteen päätelmien julkaisusta erittäin merkittävästi kasvihuonekaasupäästöjä vähentävissä hankkeissa.

Syvän teollisen muutoksen määritelmän tulee vastata direktiivin määritelmää, joka kattaa kokonaan uuden tekniikan lisäksi myös monipuolisesti erilaiset merkittävät prosessi- ja raaka-ainepohjan muutokset (design and technology). On välttämätöntä, että 81 c §:n soveltamiskynnys ei nouse kansallisessa viranomaiskäytännössä liian korkeaksi. Syvä teollinen muutos on kriittinen suurille vihreän siirtymän investointihankkeille, joissa siirrytään fossiilisista raaka-aineista uusiutuviin ja kiertotalousratkaisuihin.

Toiminnanharjoittajan tulisi direktiivin mukaan esittää syvää teollista muutosta ympäristöjärjestelmänsä sisällytettävässä siirtymäsuunnitelmassa. Mikäli siirtymäsuunnitelmasta komission ENVIRONMENTAL OMNIBUS -ehdotuksen mukaisesti luovutaan, tulee ympäristöviranomaisen selkeästi kuvata ja tiedottaa se prosessi, missä toiminnanharjoittaja voi esittää hankkeelleen syvää teollista muutosta hyvissä ajoin ennen varsinaisen lupaprosessin käynnistymistä.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 85 a–85 c § sekä niiden perusteluihin (tietopalvelut)

Ympäristöministeriön esitysluonnokseen sisältyy huomattavia tiedon julkisuuteen ja kansalaisten tiedonsaantivelvollisuuksien lisäämiseen liittyviä yksityiskohtia. Jatkossa toiminnanharjoittajan toimintaan liittyvää tietoa jaettaisiin sekä ympäristöasioiden tietopalvelussa että ns. tilan tietopalvelussa (yleinen tietoverkko). Vaikka avoimuus on kannatettavaa, on ehdottoman kriittistä varmistaa, ettei julkaisuvelvoite (esim. tuotantoon suhteutetut päästöt tai tarkat raaka-ainetiedot) paljasta liike- ja ammattisalaisuuksia.

Viranomaisella tulee olla selkeä ohjeistus siitä, mitkä tiedot voidaan jättää julkaisematta salassapitosyistä. Luottamukselliseen liiketoimintatietoon tai turvallisuuskriittiseen tietoon liittyviä asioita ei tule edelleenkaan julkaista ympäristöhallinnon julkisissa tietojärjestelmissä.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 110 a–110 e § sekä niiden perusteluihin (direktiivieläinsuojat)

-

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykäliin 123–212 § sekä niiden perusteluihin

Ehdotettu uusi pykälä 123 a § mahdollistaa tilapäiset poikkeukset raja-arvoista vakavissa häiriötilanteissa, jotka koskevat energiaa tai raaka-aineita. Tämä on huoltovarmuuden ja tuotannon jatkuvuuden kannalta elintärkeä lisäys. Säännöksen soveltamisen tulee olla sujuvaa ja ilmoitusmenettelyn nopea, jotta häiriötilanteissa voidaan reagoida viipymättä ilman pelkoa oikeudellisista seuraamuksista.

Kommenttinne ympäristönsuojelulain pykälään 232 b § ja siirtymäsäännöksiin sekä niiden perusteluihin

Hallituksen esitysluonnoksen siirtymäsäännöksen mukaan olemassa oleviin laitoksiin sovellettaisiin uusia säännöksiä viimeistään 1.9.2036 (62.2 § seuranta- ja tarkkailumääräykset, 67.2 § viemäriin

johdettavien jätevesien raja-arvot, 75.2 § ja 77.1 § päästörajat ja niiden asettaminen, 78.2-6 § lievemät päästöraja-arvot). Hallituksen esitysluonnoksen sivulla 16 todetaan siirtymäsäännöksistä: "Esitys sisältää kattavat siirtymäsäännökset, joissa pääsääntönä on, että muutoksia sovelletaan vasta siinä vaiheessa, kun laitoksen ympäristölupa on tarpeen tarkistaa laitoksen pääasiallisen toiminnan päätelmien julkaisun johdosta tai lupaa on tarpeen tarkistaa muista syistä."

Voimaantulosäännöksessä listataan tilanteet, jotka laukaisevat uusien vaatimusten soveltamisen olemassa oleville laitoksille:

- Toiminnan olennainen muuttaminen (29 §)
- Luvan tarkistaminen uusien BAT-päätelmien vuoksi (81 §)
- Luvan muuttaminen (89 §), lukuun ottamatta pelkkää vakuuden muuttamista.

Kansallinen lakiehdotus siis rinnastaa yleisen luvan muuttamisen (YSL 89 §) tilanteeseen, jossa direktiivin uudet vaatimukset (kuten tiukimmat mahdolliset päästöraja-arvot ja ympäristötehokkuus) tulevat sovellettaviksi.

Teollisuuspäästädirektiivi ei kuitenkaan edellytä uusien vaatimusten täytäntöönpanoa missä tahansa luvan muutostilanteessa, vaan ensisijaisesti silloin, kun päätelmät on julkaistu (4 vuoden määräaika), laitoksen toiminnassa tapahtuu olennainen muutos tai lupaa on tarkistettava muista olennaisista syistä teollisuuspäästädirektiivin artiklan 21.5 mukaisesti. Suomen ympäristönsuojelulain 89 § (Luvan muuttaminen) on soveltamisalaltaan laajempi kuin direktiivin artikla 21.5. Se kattaa myös tilanteet, joissa luvan muuttamista hakee toiminnanharjoittaja omasta aloitteestaan muusta kuin olennaisesta syystä, tai jos säännösten muuttuminen sitä edellyttää.

Hallituksen esitysluonnos ulottaa uusien, tiukentuvien päästovaatimusten soveltamisen kaikkiin ympäristönsuojelulain 89 §:n mukaisiin luvan muutostilanteisiin, mikä ylittää teollisuuspäästädirektiivin minimivaatimukset ja edustaa kansallista lisäsääntelyä. Neste Oyj esittää siirtymäsäännösten rajaamista direktiivin mukaisiksi siten, että uusia päästörajojen asettamisperusteita sovelletaan vasta uusien BAT-päätelmien tullessa voimaan, jotta vältetään kohtuuton hallinnollinen taakka. On huomioitava, että YSL 89 §:n mukainen luvan muuttaminen voi koko lupakokonaisuuteen nähden koskea hyvinkin pieniä muutoksia, joilla ei ole merkitystä päästöihin.

Kommenttinne vaikutusarviointeihin (HE-luonnoksen luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

Ympäristöministeriön esitysluonnoksen vaikutusarviointeja koskevassa tekstissä myönnetään suoraan, että taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida ennen kuin uudet BAT-päätelmät on julkaistu. Neste Oyj:n ja Suomen raskaan teollisuuden näkökulmasta on huolestuttavaa, että HE:n luonnosversio linjaa direktiivin minimitasoa tiukemmista sanamuodoista, kun vaikutusarviointissakin myönnetään, ettei taloudellisia vaikutuksia voida vielä ennakoita. Riskinä on, että toiminnanharjoittajille aiheutuu merkittäviä investointikustannuksia marginaalisten päästövähennysten saavuttamiseksi, jos ympäristöluvitus sidotaan alimmille BAT-päästötasolle

ilman aitoa kustannushyötytarkastelua. Vaikutusarvioinnissa oletetaan liian optimistisesti, että nykyiset joustot (kuten 78 § poikkeama) olisivat helposti käytettävissä kustannusten hillitsemiseksi.

Esityksen mukaan taloudelliset vaikutukset kasvavat "jonkin verran" lupamenettelyyn liittyvien selvitysvelvoitteiden johdosta. Erityisesti mainitaan uusi velvollisuus arvioida mahdollisuudet saavuttaa BAT-vaihteluvälin alaraja (YSL 77 §). Vaikutusarviointi aliarvioi toiminnanharjoittajalta vaaditun selvitystyön laajuuden ja kustannukset. Vaatimus analysoida jokaisen päästölähteen osalta "tiukin mahdollinen" taso ja vaihteluvälin alaraja vaatii laajaa tarkastelua, etenkin jos lähtökohtana on nimenomaan teoreettinen minimi. Myös viranomaisresurssien kuormittuminen uhkaa hidastaa lupaprosesseja, mikä on ristiriidassa vihreän siirtymän investointien sujuvoittamistavoitteen kanssa.

Vaikutusarvioinnissa todetaan, että jos laitos alittaa jo nykyisin päästötasojen ylärajan, tiukemman rajan asettaminen ei välttämättä vähennä päästöjä käytännössä. Sääntelyn tulisi keskittyä aitoihin ympäristövaikutuksiin eikä teoreettisten minimitasojen tavoitteluun, joka syö resursseja konkreettiselta ympäristötyöltä.

Esityksessä ehdotetaan laajempia julkaisuvelvoitteita mm. ympäristöjärjestelmän yhteenvedolle ja tarkkailutiedoille. Vaikutusarvioinnissa ei ole riittävästi käsitelty riskiä liike- ja ammattisalaisuuksien sekä turvallisuuskriittisten tietojen paljastumisesta. Esimerkiksi tarkat tuotantosidonnaiset kulutusluvut (ympäristötehokkuus) voivat paljastaa kilpailijoille tietoa prosessin tehokkuudesta ja käytetyistä katalyyteistä tai kemikaaleista.

Neste Oyj toteaa yhteenvetona, että vaikutusarviointi ei osoita, että tiukemmalla kansallisella sääntelyllä saavutettaisiin kustannuksiin nähden perusteltavissa olevia hyötyjä, joten kansallisessa täytäntöönpanossa tulisi pitäytyä direktiivin hengessä ja sanamuodoissa. Teollisuuspäästädirektiivin sallimat joustot tulisi ottaa käyttöön täysmittaisesti eikä joustojen soveltamiskynnys saisi nousta tarpeettoman korkeaksi.

Muut kommentit hallituksen esityksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

-

Kommentit ympäristönsuojelusta annettuun valtioneuvoston asetukseen ehdotettuihin muutoksiin

Neste Oyj toteaa, että asetusehdotuksen sanamuodot tulee yhtenäistää direktiivin mukaiseksi.

Termit "alhaisin lukuarvo" tai "ankarin mahdollinen" ovat kansallista, direktiiviä tiukempaa tulkintaa. Lisäksi syvä teollinen muutos puuttuu asetusehdotuksesta kokonaan. Direktiivin 27 e artiklan mukaan toimivaltainen viranomainen voi pidentää määräaikaa, johon mennessä laitoksen on

noudatettava ajan tasalle saatettuja lupaehtoja enintään kahdeksaan vuoteen edellyttäen, että laitoksen lupa sisältää kuvauksen syvästä teollisesta muutoksesta.

Kommenttinne ehdotettuihin muihin asetusmuutoksiin: valtioneuvoston asetus suurten polttolaitosten päästöjen rajoittamisesta, valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta ja valtioneuvoston asetus titaanidioksidia tuottavien laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista

-

Menettely niiden kunnan ilmoitusmenettelyssä olevien eläinsuojien osalta, jotka jatkossa kuuluisivat teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan: hallituksen esitysluonnoksessa on esitetty, kyseiset eläinsuojat siirtyisivät valtion lupamenettelyn piiriin, jolloin menettely olisi yhdenmukainen kaikille teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalassa oleville eläinsuojille. Vaihtoehtoisena ratkaisuna voisi olla kyseisten eläinsuojien jääminen kunnan ilmoitusmenettelyn piiriin tai kaikkien direktiivin soveltamisalaan kuuluvien eläinsuojien siirtäminen valtion ilmoitusmenettelyn piiriin. Mikä olisi teidän kantanne asiaan ja perustelut kannallenne?

-

Hellström Mattias
Neste Oyj